

Přehled	Pacientská cesta - Multisystémová Atrofie (MSA)			
FÁZE	1 - První příznaky	2 - Diagnostika	3 - Léčba	4 - Monitorování
Nemoc	Projevy po 30. roce věku; průměrný věk nástupu mezi 50 a 60 lety. Doba přežití je <u>zpravidla</u> 6-9 let někdy i <u>více roků</u>; MSA je mnohočetné onemocnění s 5 až 7 klíčovými symptomy. První počáteční příznaky jsou nenápadné a nespecifické. Příznaky se dělí do dvou kategorií: motorické příznaky – zahrnují nejistou chůzi, potíže při stání, problémy s rovnováhou, pomalost pohybů, třes a neobranost. Parkinsonské příznaky ovšem špatně reagují na léčbu levodopou příznaky postižení autonomního nervového systému, který ovlivňuje mimovolní procesy, např. srdeční frekvenci, krevní tlak, močení, střevní a sexuální funkce. Mezi další příznaky může patřit nekontrolovatelný smích nebo pláč (tzv. emoční inkontinence), živé sny, hlučné dýchání během dne, nadměrné chrápání v noci, nechtěné vzdychání, slabý, tichý hlas.	Obtížnost MSA spočívá v rozsahu příznaků, které vyžadují včasné zavedení systému sledování na neurologických klinikách. MSA je klinická diagnóza a dělí se na: MSA s převažujícím parkinsonismem (MSA-P), kde převažuje zpomalení pohybů, ztuhlost a třes. MSA s mozečkovou poruchou (MSA-C), kde jsou hlavně problémy s rovnováhou, jemnou motorikou a řečí. V nejnovějších mezinárodních diagnostických kritériích byly definovány různé úrovně diagnostické jistoty: Klinicky prokázaná MSA Klinicky pravděpodobná MSA Prodromální MSA, tato kategorie je určena pouze pro výzkum a byla vytvořena proto, aby lidé s časnými příznaky MSA mohli být zařazeni do klinických studií. Definitivní diagnózu MSA je možné stanovit až posmrtně pouze na základě vyšetření mozkových buněk z různých částí mozku pod mikroskopem. Vzhledem k četnosti MSA v klinické praxi vyvstává klíčová otázka zvládnutí klinické diagnózy a následné udržovací léčby základních příznaků MSA: a) řešení neurologických příznaků je neúčinnější na neurologické klinice. poruchy spánku logopedické problémy b) vyžaduje multidisciplinární péči, protože některé klíčové symptomy MSA se léčí na jiných pracovištích (urogenitální symptomy na urologii; gastrointestinální na gastroenterologii, nutriční potíže ve specializovaných	Zatím nejsou k dispozici žádné účinné neurologické terapie modifikující průběh onemocnění, takže léčba je zaměřena na mírnění příznaků. Mnohočetnost příznaků MSA vyžaduje spolupráci různých klinik. Pacient s MSA v počáteční fázi onemocnění nemusí být nutně dlouhodobě hospitalizován na neurologické klinice. Ve druhé fázi rozvoje onemocnění MSA se zvyšuje frekvence lékařských zákroků u jednotlivých rozvinutých příznaků na různých klinikách (respirační přístroje, domácí plicní ventilace, gastrostomie nebo žaludeční sonda). Ve třetí terminální fázi (je obvykle již pacient zcela imobilní, závislý na podpůrné technice) může pacient s MSA zůstat. a) ve specializovaných léčebnách dlouhodobě nemocných, často krátkodobě (na 180 dnů) závislí na typu péče v té které zemi., nebo b) pokračovat v domácí péči (s adekvátní zdravotní a	Odeslání do národního Centra vysoce specializované péče se zapojením multidisciplinárních týmů s ohledem na toto vzácné onemocnění.

		poradnách; dále je nutná fyzioterapie, respirační potíže a další...).	pečovatelskou podporou t.j. tracheostomií, plicní ventilací, nutriční podporou cestu žaludeční sondy.	
Klinika	Pečlivý odběr anamnézy Rozsáhlé neurologické vyšetření Vyšetřování: Kontrola posturální (ortostatické) nízké hladiny krevního tlaku (hypotenze), tj. měření krevního tlaku vleže na lůžku a po 3 a 10 minutách stání.¹ Ultrazvuk (USG) k posouzení postmikčního reziduálního objemu (PVR). PVR se hodnotí také pomocí in-out katetrizace. MRI mozku a skenování, které má být přezkoumáno neuroradiologem kvůli jemným změnám v různých oblastech mozku. V nejasných případech zvážit provedení MIBG scintigrafie srdce nebo DAT mozku, pokud je na specializované klinice k dispozici.	Podezření na diagnózu, pokud má jedinec: • Parkinsonova a mozečková ataxie současně, pokud se v rodině vyskytla některá z těchto poruch NEBO • Ataxie, parkinsonismus a autonomní selhání, tj. močová inkontinence u osoby bez strukturálních močových problémů, erektilní dysfunkce u muže mladšího 40 let a/nebo neurogenní ortostatická hypotenze (nOH).	Zaměřuje se na léčbu symptomů a podpůrné terapie: • limitovanou psychologickou podporu a podporu duševního zdraví • Terapie CPAP při nadměrném chrápání, spánkové apnoe a stridoru • Strategie paliativní péče podle potřeby Léky • Levodopa může být někdy použita na podporu parkinsonových příznaků. • Na močové příznaky často pomáhají léky nebo samokatetrizace. • nOH lze léčit midodrinem, fludrokortizonem. Ve specializovaných centrech mohou být doporučeny další léky • Clonazepam nebo melatonin před spaním při poruše REM-spánku	Periodické půlroční návštěvy specializovaného centra za účelem posouzení: • hybných (motorických) příznaků • nemotorických příznaků, • přehodnotit diagnózu, pokud se klinické příznaky a/nebo známky výrazně změní. • zachycení vedlejších účinků léčby
Výzvy	MSA může být v počátečních stádiích často zaměněna s diagnózou ataxie nebo Parkinsonovy choroby. Správná diagnóza je často opožděná	Chybějící diagnóza MSA ztěžuje péči o postiženého, protože pečovatelé si nejsou vědomi nebezpečí, která hrozí v případě MSA. • Závažné pády v důsledku ortostatické hypotenze, • Hypertenzní stavy v poloze vleže, ○ Infekce močových cest a urosepsy,	Potřeba výzkumu pro nalezení léku na tuto ničivou nemoc	• Vyhledání nemocničního lékaře se zkušenostmi s MSA • Praxe domácí péče o pacienty s MSA ukazuje, že je třeba systematický

		○ Respirační příznaky, aspirace, dušení, zápal plic • Podvýživa způsobená polykacími obtížemi		lékařský dohled mimo kliniky. • Přístup ke specializované ošetrovatelské službě mezi jednotlivými návštěvami v nemocnici • Tým primární péče bude v případě potřeby spolupracovat se specializovanými službami za účelem poradenství a léčby symptomů.
Cíle	Pozorování "varovných signálů" a/nebo rychlejší progresse, než se očekávalo u původní diagnózy, např. Parkinsonovy choroby, jako jsou časté pády, rychlé zhoršení pohyblivosti, narůstající autonomní příznaky, časté problémy s řečí a polykáním. Přezkoumejte osoby s neurologickými příznaky, pokud není diagnóza stanovena nebo jsou o ní pochybnosti. Vyžádejte si stanovisko specializovaného pracoviště nebo se poradte s kolegy v ERN-RND.	Větší informovanost poskytovatelů zdravotní péče o: 1) Diagnostice MSA 2) Řešení příznaků tohoto onemocnění 3) psychologické a emocionální potřeby osob s MSA	Rozvíjet mezinárodní spolupráci v oblasti nových léčebných postupů pro osoby s MSA. Uvědomte si, jak MSA ovlivňuje život člověka, např. práci, společenský život, vztahy, finance na nákladné léky a zatížení rodinného rozpočtu, dlouhodobé účinky, psychologické účinky, obavy apod.. Vypracování postupu péče při podezření na MSA a při jejím potvrzení	• Dostupnost kvalifikované fyzioterapie, nutriční péče, psychologické podpory, léčby poruch spánku a problémů s inkontinencí. • Pečovatelé/pacienti by mohli sdílet informace o tom, jaká podpora je užitečná a jak k ní získat přístup.

1 Neurogení ortostatická hypotenze (nOH) je forma nízkého krevního tlaku. Dochází k ní, když se cévy při vstávání nestahují (stahují). Je také známá jako posturální hypotenze a je definována jako pokles krevního tlaku (TK) během 3 minut po postavení o nejméně 20 mm HG systolického nebo 10 mm HG diastolického. Pokud osoba není schopna vstát, provede se test záklonu hlavy (HUT). Osoba se postupně vztyčí za průběžného monitorování krevního tlaku a srdeční frekvence.

Ortostatická hypotenze (OH) je nespecifický příznak, obvykle je spíše příznakem základní poruchy než onemocněním samotným a neměla by být používána izolovaně. Opožděná OH, tj. není přítomna po 3 minutách, ale je přítomna do 10 minut od vzpřímení, je zahrnuta jako znak klinicky pravděpodobné MSA.

DaTScan	Skenování mozku (aktivní transportér dopaminu)
MIBG	MetalodoBenzylGuanidin scan (srdce)
MRI	magnetická rezonance
PN	Parkinsonova nemoc
PEG	perkutánní endoskopická gastrostomie neboli výživová sonda
terapie CPAP	zkratka pro kontinuální přetlak v dýchacích cestách; je standardem léčby spánkové apnoe. Při této léčbě má pacient nasazenou masku připojenou k přístroji, který dodává stlačený vzduch.

Upozorňujeme, že specifické pojmy (např. služby domácí péče, všeobecný lékař, fyzioterapie) nezahrnují stejné služby ve všech zemích EU a mohou se v jednotlivých zemích lišit. Skupiny na podporu pacientů mohou často poskytovat podporu a zdroje pro pacienty a jejich rodiny.

Odmítnutí odpovědnosti

Společnost ERN-RND výslovně odmítá jakékoli záruky prodejnosti nebo vhodnosti pro konkrétní použití nebo účel. Společnost ERN-RND nenesе žádnou odpovědnost za jakékoli zranění nebo škody na osobách nebo majetku, které vzniknou v důsledku nebo v souvislosti s použitím těchto informací, ani za jakékoli chyby nebo opomenutí.

Aktualizováno v dubnu 2024.

